

SOS Rasisme
 v/Kjell Gunnar Larsen – Økonomiutvalget
 Postboks 297
 5501 Haugesund

25.09.2009

Vår ref:
 623.4/TH/LNT
 Deres ref:

Rapport fra oppfølgingsbesøk 20. august 2009

Sted: SOS Rasismes lokaler, Haugesund
 Dato: 20. august 2009
 Tilstede: Kjell Gunnar Larsen – SOS Rasisme
 Runa Brandal Myklebust – LNU
 Lasse Narjord Thue - LNU

LNU vil i dette brev gjøre rede for de vurderingene som er gjort av SOS Rasismes forvaltning av Frifond Organisasjon i 2008, basert på oppfølgingsbesøket hos SOS Rasisme, skriftlig dokumentasjon overlevert av SOS Rasisme og annen dokumentasjon innhentet fra andre tilskuddsgivere. Det vises forøvrig til oppfølgingsbesøket hvor denne skriftlige tilbakemeldingen fra LNU ble opplyst om, og gjort rede for.

1. Presentasjon av organisasjonen:

På sine nettsider opplyser SOS Rasisme å være «Norges eneste landsdekkene demokratiske medlemsorganisasjon som bruker alle krefter på kampen mot rasisme.»

Videre presenteres organisasjonen slik:

SOS Rasisme er en politisk organisasjon som jobber mot alle former for rasisme og nazisme, men partipolitisk uavhengig, og tillater da ikke partipolitiske markeringer av noe slag på arrangementene sine.

SOS Rasisme mener at det er viktig å arbeide i lokalmiljøet. Vi har mer enn 270 lokallag over hele landet, og over 40 000 medlemmer.

SOS Rasisme er en ikkevoldelig og rusfri organisasjon.

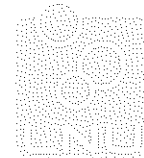
SOS Rasisme er skapt ut fra erkjennelsen at rasismen langt fra er innvanderne sitt problem alene – selv om det er de som oftest er ofrene for fordommer, diskriminering og trakassering.

SOS Rasisme jobber for et samfunn fritt for rasisme. Et samfunn med plass for alle, der alle har de samme rettighetene, uansett hudfarge, seksuell legning og religion. Et samfunn der en ikke trenger å frykte diskriminering.

Sentralledet:

SOS Rasismes høyeste organ er Landsmøtet (LM). Dette avholdes normalt annethvert år. Ethvert lokallag i SOS Rasisme har rett til å sende et visst antall delegater dit.

DETTE ER REGULERET I VESTREKJEVNE

PA 15
Landsmøtet vedtar blant annet vedtekter, arbeidsplan og prinsippprogram og utpeker et Landsstyre (LS), bestående av et Økonomiutvalg (ØU) og et Arbeidsutvalg (AU). *PA 5*
ØU befinner seg i Haugesund og AU i Oslo. AU og ØU tar seg av den daglige driften av SOS Rasisme. Ledelsen er blant annet ansvarlige for lokallagskonferanser og andre konferanser, å lage medlemsavisa Antirasisten, sette nasjonal antirasistisk dagsorden og å bistå lokallagene i deres daglige drift.

Lokallagene:

SOS Rasismes viktigste ledd til medlemmene er lokallagene.

Ethvert medlem i SOS Rasisme har mulighet til å delta i et lokallag. Det er selvsagt ønskelig at så mange som mulig jobber lokalt.

Vi i SOS Rasisme mener at lokallagene selv må avgjøre hvordan de ønsker å jobbe, og på hvilken måte de mener det er mest virkningsfullt å jobbe. Derfor har det opp gjennom åra eksistert jentelag, teatergrupper, rådgivningsgrupper, fylkeslag, skolelag og studentlag. Vi er åpne for at folk kan drive f eks internett-lag, skate-lag, film-lag, avis-lag osv. Det finnes ingen fasit over hva som er «korrekte» antirasistiske saker, her legger vi i stor grad vegen mens vi går den.

Vi mener at det er en forutsetning for en massebevegelse at det skal være praktisk mulig for folk i alle aldre, med alle interesser å jobbe antirasistisk i SOS Rasisme. Vanligvis har lagene hatt møteaktivitet som en basis for annen aktivitet. Det har vært en forståelse av at vi jobber best når det er et sosialt nett og en kontinuitet i laget. Det er ønskelig at lokallaga jobber utad; at det vi gjør får konsekvenser; at folk legger merke til oss og blir aktive antirasister sjøl.

Det vises forøvrig til SOS Rasismes:

- Prinsippprogram (sist endret 2008)
- Vedtekter (sist endret 2008)
- Arbeidsprogram 2008-2010
- Årsberetning 2006-2008
- Årsregnskap med revisjonsberetning 2008

Medlem:

I møte 20. august presenteres organisasjonens egen forståelse av begrepet «medlem» til å være lik definisjonen gitt av Fordelingsutvalget.

Organisasjonens vedtekter gir ikke en presentasjon av medlemsbegrepet.

Lokallag:

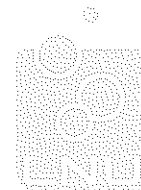
I møte 20. august presenteres organisasjonens egen forståelse av begrepet «lokallag» til å være lik definisjonen gitt av Fordelingsutvalget.

Organisasjonens vedtekter gir standardretningslinjer for lokallag. Som rammer for et lokallag angir retningslinjenes punkt 4.2 at det kreves minst 3 enkeltmedlemmer for å starte et lokallag og i punkt 4.4 kreves det leder, sekretær og økonomiansvarlig.

Retningslinjenes punkt 4.6 oppgir lokallagenes oppgaver til: «Lokallagene er pliktige til å spre informasjon om SOS Rasisme og organisasjonens materiell, og arrangere aktiviteter for å fremme organisasjonens formål.»

I sitt arbeidsprogram presenteres følgende som eksempler på aktiviteter som kan gjennomføres i regi av SOS Rasisme:

- Arrangere konserter og andre arrangement
- Sette opp antirasistiske plakater
- Male over rasistiske slagord på skolen eller i lokalsamfunn

- Lage gateteater
- Arrangere møter og demonstrasjoner mot nazisme
- Markere Krystallnatta
- Arrangere Bål for Benjamin og «17. mai for alle»
- Diskutere rasisme på stand med folk i gata
- Gå på møter og snakke mot rasisme
- Jobbe for å erklære kommunen til antirasist sone
- Dra på sentrale arrangementer i SOS Rasisme
- Hjelpe en flyktning med å skaffe han/ henne bolig
- Bidra til å holde liv i et lokallag
- Bidra til spre antirasisme ved å verve medlemmer til SOS Rasisme

2. Utbetalingsrutiner:

I møtet 20. august opplyste leder av økonomiutvalget Kjell Gunnar Larsen at lokallagene har frist til 15. november med å rapportere inn antall medlemmer, styreinformasjon og godkjente bankkonto registrert på lokallaget. Etter 15. november blir Frifondstøtten beregnet og utbetalt til lokallagene. Dette ble anslått til slutten av november/begynnelsen av desember.

Godkjente bankkonto ble forklart med at konto måtte være registrert på et organisasjonsnummer, og ikke tilhøre privatpersoner. Ved undersøkelse i Brønnøysund-registrene er det kun 8 lokallag og 2 fylkeslag av SOS Rasisme som er registrert med eget organisasjonsnummer.

1. Bruker organisasjonens øvrige lokallag organisasjonsnummeret til SOS Rasisme for å opprette bankkonto?
2. Hvis så er tilfelle, hvordan håndterer organisasjonen at det er sentralleddet og ikke lokallaget som har eierskap til kontoene som det utbetales Frifondstøtte til?
3. Hvis lokallagene ikke bruker organisasjonsnummeret til SOS Rasisme for å opprette bankkonto, hvem har da eierskap til lokallagenes konto?

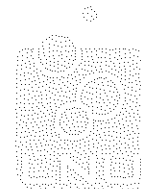
I retningslinjene for Frifond punkt 10 er det et krav om at støtten skal utbetales til lokallagene "uten unødige opphold". Normalt utbetales Frifondstøtte til SOS Rasisme i august/september, som utbetaler støtte til sine lokallag i november/desember.

4. Hvorfor utbetaler ikke SOS Rasisme Frifondmidlene til sine lokallag umiddelbart etter at de mottatt fra LNU, normalt utbetalt i august?

3. Regnskap 2008:

Blant spørsmålene i oppfølgingsbesøket 20. august ble det spurt hvordan Frifondtilskuddet føres i regnskapet, på balansen eller driftsregnskapet? Til dette ble det opplyst at Frifond føres i driftsregnskapet, men da all støtte er utbetalt innen 1. desember vil det gå i null.

I årsregnskapet med revisjonsberetning som LNU fikk i møtet 20. august vises bl.a. følgende linjer i resultatregnskapet:

<i>Driftsinntekter</i>	<i>Note</i>	<i>2008</i>	<i>2007</i>
Annen støtte / tilskudd	6	1 891 799	1 486 050
Andre inntekter	6	1 532 683	740 442
<i>Driftskostnader</i>	<i>Note</i>	<i>2008</i>	<i>2007</i>
Lønnskostnader m.m.	2	1 853 843	2 164 078
Annen driftskostnad	2	3 281 762	2 631 409
Årsoverskudd		2 357 005	1 020 166

Noter

Lønnskostnader, ytelse til ledende personer og revisjonskostnader vises i note 2. Annen driftskostnad vises det ikke noen forklaring på.

Note 6 – Tilskudd:

<i>Type tilskudd</i>	<i>Tildelt av</i>	<i>Tidsrom</i>	<i>Formål</i>	<i>Inntektsført</i>
<i>Kompensasjon for</i>	<i>Norsk</i>	<i>01.01.08-</i>	<i>Barne- og</i>	<i>137 920</i>
<i>Tapt lotteriinntekt</i>	<i>Lotteridrift</i>	<i>31.12.08</i>	<i>ungdomsarbeid</i>	
<i>Frifond tilskudd</i>	<i>LNU</i>	<i>01.01.08-</i>	<i>Barne- og</i>	<i>4 907 005</i>
		<i>31.12.08</i>	<i>ungdomsarbeid</i>	

Slik LNU forstår regnskapet for 2008 kan årsoverskuddet til SOS Rasisme delvis være basert på støtte fra Frifond. Dette da linjene *Annen støtte / tilskudd* og *Andre inntekter* til sammen utgjør kr 3 424 482,- og det eneste tilskuddet utover Frifond i note 6 er *Kompensasjon for tapt lotteriinntekt* på kr 137 920,-.

5. Er det riktig forståelse av SOS Rasimes regnskap at *Annen støtte / tilskudd* og *Andre inntekter* på til sammen kr 3 424 482,- er Frifondtilskudd?
6. Hvis så er tilfelle, hvorfor er ikke hele tilskuddsbeløpet på kr 4 907 005 inntektsført?
7. Hvilke inntekter/ tilskudd ligger til grunn for årsoverskuddet på kr 2 357 005?
8. Består årsoverskuddet for 2008 helt eller delvis av Frifondtilskudd?

4. Medlemstall:

I årsregnskapet for 2008 er det inntektsført kr 270.359 i kontingenter. I møtet 20. august ble det opplyst at kontingentkravet for 2008 var kr 10, som da vil samsvare med 27 036 medlemmer. Med et kontingentkrav på kr 50 som blir kravet fra Fordelingsutvalget og LNU for 2009 vil det kun gi 5 407 medlemmer. Samtidig oppgir SOS Rasisme på sine nettsider å ha omlag 40 000 medlemmer.

Oppfølgingsbesøket 20. august var for å følge opp SOS Rasimes forvaltning av Frifondtilskuddet i tilskuddsåret 2008 med grunnlagstall fra 2006. Basert på ovennevnte uklarhet om organisasjonens medlemstall i 2008 også kan være tilfelle for grunnlagsåret 2006 bes det om dokumentasjon på følgende spørsmål:

9. Hvor mange medlemmer innmeldt i perioden 1. juli til 31. desember 2005 har SOS Rasisme beregnet i sine grunnlagstall for 2006?
10. Hvor mange av disse betalte medlemskontingent i organisasjonen i 2006?
11. Hvor mange medlemmer hadde SOS Rasisme fra 1. januar 2006 til 31. desember 2006?
12. Hvor mange av disse betalte medlemskontingent i organisasjonen i 2007?
13. Hvor mange medlemmer innmeldt i perioden 1. juli til 31. desember 2007 har SOS Rasisme beregnet i sine grunnlagstall for 2008?
14. Hvor mange av disse betalte medlemskontingent i organisasjonen i 2008?
15. Hvor mange medlemmer hadde SOS Rasisme fra 1. januar 2008 til 31. desember 2008?
16. Hvor mange av disse har betalt medlemskontingent i organisasjonen i 2009?
17. Hvor mange medlemmer var ikke tilknyttet et lokallag i 2006?
18. Hvor mange medlemmer var ikke tilknyttet et lokallag i 2008?

5. Medlemsdemokrati i SOS Rasisme:

Ut fra årsberetning og organisasjonens nettsider ser det ut til at i 2009 er det tre lokallag (Drammen, Lørenskog og Oslo Øst) som er representert i Arbeidsutvalget (AU) og et lokallag (Haugesund) i Økonomi Utvalget (ØU). Med bakgrunn i at organisasjonen samtidig rapporterer om mer enn 270 lokallag og 40 000 medlemmer så er det LNU's vurdering at det er grunnlag for å stille spørsmål om medlemsdemokratiet i SOS Rasisme er reelt, og i hvilken grad organisasjonens hierarki eksisterer utover oversikter på papir.

Årsberetningen 2006-2008 viser at det er et fåtall av organisasjonens mange lokallag som er representert i AU eller ØU. Videre har AU/ØU-medlemmene et stort antall sentrale verv i forskjellige deler av organisasjonen, som de samme personene ser ut til å innha over lang tid. Blant annet har Kjell Gunnar Larsen vært hovedkasserer siden 1993, og har sammen med Bjarne Stokke utgjort Økonomiutvalget i SOS Rasisme siden organisasjonen begynte å motta støtte fra Frifond i 2000.

En gjennomgang av AU og ØU viser følgende verv:

Trond Thorbjørnsen – Drammen lokallag:

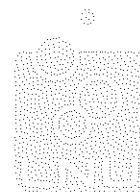
- Leder SOS Rasisme
- Styremedlem i Aktivisteiendom AS
- Leder av Oslo SOS Rasisme

Ola Melbye Pettersen – Lørenskog lokallag:

- Første nestleder SOS Rasisme
- Styremedlem i Aktivisteiendom AS
- Fylkesleder i Akershus SOS Rasisme
- Styremedlem i Oslo SOS Rasisme
- Lokallagsleder Lørenskog SOS Rasisme

Christiane W. Muribø – Oslo Øst lokallag:

- Andre nestleder SOS Rasisme
- Nestleder i Aktivisteiendom AS
- Nestleder i Oslo SOS Rasisme

Kjell Gunnar Larsen – Haugesund lokallag:

- Hovedkasserer SOS Rasisme
- Styreleder i Aktivisteiendom AS
- Daglig leder i Aktivisteiendom AS
- Fylkesleder i Rogaland SOS Rasisme
- Lokallagsleder i Haugesund SOS Rasisme
- Nestleder i Jobbservice SOS Rasisme

Bjarne Stokke – Haugesund lokallag:

- Styremedlem i SOS Rasisme
- Styremedlem i Aktivisteiendom AS
- Nestleder i Rogaland SOS Rasisme
- Nestleder i Haugesund SOS Rasisme
- Styremedlem i Jobbservice SOS Rasisme
- Styremedlem

19. Definerer SOS Rasisme seg som en demokratisk medlemsorganisasjon?

- a) Hvis ikke, hvordan vil SOS Rasisme beskrive seg selv?
- b) Hvis så er tilfelle, hvordan forklares det at representasjon i organisasjonens besluttede organer nasjonalt ikke reflekterer mangfoldet medlemmer og lokallag?

I brev fra Akershus barne- og ungdomsråd datert 13. januar 2009 ble Akershus fylkeslag av SOS Rasismes søknad om driftsstøtte for 2008 avvist grunnet at fylkeslaget ikke fungerte demokratisk. Dette vedtaket er etter hva LNU forstår ikke påklaget.

I 2008 bestod styret til Akerhus fylkeslag av SOS Rasisme av leder Ola Melbye Pettersen, kasserer Trond Thorbjørnsen og sekretær Christiane Walther Muribø, som også er første nestleder, leder og andre nestleder i SOS Rasisme.

20. Er SOS Rasisme enig i at Akershus fylkeslag av SOS Rasisme ikke fungerte demokratisk i 2008? Hvis ikke, hvorfor ble ikke vedtaket påklaget?

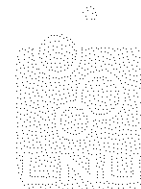
21. Er det tildelt Frifondsmidler til lokallag i Akershus i 2008?

22. Er det grunn til å tro at de forhold som beskrives som udemokratisk for Akershus fylkeslag av SOS Rasisme også kan være gjeldene i andre fylkeslag eller lokallag? Hvis ikke, hvilken dokumentasjon har SOS Rasisme for dette?

6. Aktivisteiendom AS:

Videre viser Årsregnskapet for 2008 at SOS Rasisme eier 100% av Aktivisteiendom AS, som årsberetningen viser at eier lokaler i Oslo og Trondheim som ble kjøpt for henholdsvis ca 6 millioner kroner (2006) og ca 2 millioner kroner (2008). Aksjekapitalen var ved anskaffelse satt til kr 2 000 000,-. SOS Rasisme har videre gitt et langsiktig lån på kr 1 468 840,- til Aktivisteiendom AS, som det ikke ble beregnet rente på i 2008.

I årsregnskapet for Aktivisteiendom AS for 2008 fremgår det av note 7 at følgende fylkes- og lokallag har gitt lån til Aktivisteiendom:

Haugesund SOS Rasisme	- kr 2 185 000,-
Oslo Øst SOS Rasisme	- kr 250 000,-
Lørenskog SOS Rasisme	- kr 100 000,-
Bergen SOS Rasisme	- kr 100 000,-
Oslo Fylkeslag SOS Rasisme	- kr 230 000,-
Rogaland Fylkeslag SOS Rasisme	- kr 415 000,-

Sammen med lånet gitt av SOS Rasisme utgjør dette til sammen kr 4 766 840,- som organisasjonen har gitt i lån til et aksjeselskap med formål å drive utleie av eiendom. Fylkes- og lokallag som har bidratt med lån er i stor grad de samme lagene hvor medlemmer av AU og ØU er representert.

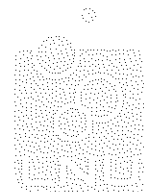
23. Hvilke vurderinger ligger til grunn for opprettelsen av Aktivisteiendom AS for å kjøpe eiendom versus å gjøre dette i regi av SOS Rasisme?
24. Hvilket innsyn gis medlemsdemokratiet i SOS Rasisme i Aktivisteiendom AS?
25. Når og av hvem velges styret i Aktivisteiendom AS?
26. Ut over det skisserte ovenfor, hvilke verdier er overført fra SOS Rasisme og/eller fylkes- og lokallag til Aktivisteiendom AS?
27. Hvordan har fire lokallag, to fylkeslag og organisasjonen sentralt opparbeidet seg en økonomi som gjør de nevnte i stand til å låne ut kr 4 766 840,- til eiendomskjøp?
28. Er det fra noe nivå i organisasjonen overført Frifondtilskudd til Aktivisteiendom AS?
29. Ble det gjort noen habilitetsvurderinger i de enkelte fylkes- og lokallag før det ble innvilget lån til Aktivisteiendom AS? Det bes om kopi av protokoller fra evt. habilitetsvurderinger og fra vedtak om innvilgelse av lån til Aktivisteiendom fra alle fylkes- og lokallag, samt SOS Rasisme sentralt.

7. Operasjon Tyngdepunkt:

Basert på oppfølgingsbesøket 20. august og overlevert dokumentasjon kan LNU foreløpig ikke se at SOS Rasismes bruk av Frifondstøtten oppfyller kravet om at midlene skal gå til *lokal aktivitet*. Dette skyldes blant annet Operasjon Tyngdepunkt og SOS Rasismes retningslinjer for fordeling av Frifond.

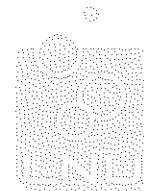
Under punkt 5.6 i protokoll fra 3. landsstyremøte 13.-15. juni 2008 i SOS Rasisme redegjøres det for fordelingen av Frifond i organisasjonen:

1. Lokallag som skal være med på Frifond må ha levert årsrapport før 15. november 2008 og ha bankkonto før samme dato.
2. Lokallaget må ha minst 10 medlemmer før 15.11.08.
3. Alle lokallag som oppfyller disse to punktene får 5.000 kr.
4. 13 % avsettes til Operasjon Tyngdepunkt (OT). OT brukes som beskrevet i vedlegg 26 med endringer.
5. 11% settes av til reisestøtte til lokallag til sentrale konferanser.
6. ØU har anledning til å se punkt 4 og 5 i sammenheng, men det kan ikke brukes mer enn 24% til sammen på disse punktene.
7. Resten fordeles i forhold til medlemstall under 26 år i de lokallagene som fyller kriteriene i punkt 1 og 2.

Videre fremgår det av prinsippene for fordeling av Operasjon Tyngdepunkt i 2008 at disse midlene primært brukes til å verve nye medlemmer og for å etablere lokale/regionale kontorer. Begge deler er formål som vanskelig kan forsvares som *lokal aktivitet* i tråd med formålet til Frifond.

30. Hvor mye midler ble **utbetalt** til lokallagene basert på punkt 1-3 i SOS Rasismes retningslinjer for Frifond i 2008 (evt. 2007)?
31. Hvilke lokallag mottok denne støtten?
32. Hvor mye midler ble **utbetalt** til lokallagene basert på punkt 4 i SOS Rasismes retningslinjer for Frifond i 2008 (evt. 2007)?
33. Hvilke lokallag mottok denne støtten?
34. Hvor mye midler ble **utbetalt** til lokallagene basert på punkt 5 i SOS Rasismes retningslinjer for Frifond i 2008 (evt. 2007)?
35. Hvilke lokallag mottok denne støtten?
36. Hvor mye midler ble **utbetalt** til lokallagene basert på punkt 7 i SOS Rasismes retningslinjer for Frifond i 2008 (evt. 2007)?
37. Hvilke lokallag mottok denne støtten?

8. Oppsummering:

Når man leser SOS Rasismes Arbeidsprogram 2008-2010 gis det et inntrykk av en organisasjon med et primært fokus, og største aktivitet, på å verve medlemmer og etablere lokallag. Ikke å gjennomføre medlemsbasert aktivitet ut i fra organisasjonens formål – å jobbe mot alle former for rasisme og nazisme.

Basert på redegjørelsen over med beskrivelse av forhold som LNU vurderer som problematiske i forhold til Frifondtilskudd og SOS Rasismes forvaltning av denne, varsles organisasjonen med dette at LNU nå behandler tilskudd gitt i 2008 etter punkt 11-15 i retningslinjene for Frifond 2008, og punkt 11-13 i retningslinjene for Frifond 2009.

Det vil si at LNU vurderer å tilbakekreve hele, eller deler, av tilskuddet gitt i 2008 på kr 4 907 005,-. SOS Rasisme gis frist til senest 15. oktober for LNU å motta tilbakemelding på spørsmål i dette brev, samt eventuell annen informasjon som vurderes relevant for LNUs videre vurdering av forvaltningen i 2008.

Videre behandling om tilsagn gitt i 2009 med forbehold om "Tilskuddet kan først utbetales etter gjennomført og godkjent kontroll for tilskuddsåret 2008, med grunnlagstall fra 2006."avventes inntil videre.

Det må understrekes at det **ikke** er fattet noe endelig vedtak i denne saken, og at tilbakemeldingen fra SOS Rasisme kan medføre at LNU trekker varselet om mulig tilbakekreving av støtte for 2008. LNU håper at SOS Rasisme i sin tilbakemelding, og i eventuell videre dialog, kan avkrefte de bekymringer som er reist i forhold til forvaltningen av Frifond i 2008 .

Med vennlig hilsen
Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU)

Tale Hvingnes
Generalsekretær

Lasse Narjord Thue
Nasjonal konsulent

Vedlegg:

1. Retningslinjer for Frifond 2008
2. Retningslinjer for Frifond 2009